

РЕЦЕНЗИЯ

от

Методи Димитров Христов – професор във ВУЗФ - София, д.ик.н.

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика и Докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“ на ВУЗФ – София

Автор: Орлин Ценков Пенев

Тема: . Управление на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество (по примера на ЗАД „Алианц България“)

Научен ръководител: Радослав Габровски - проф. във ВУЗФ – София, д-р

Уважаеми членове на научното жури,
позволете ми да Ви представя съдържанието на моята рецензия.

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 110 от 31 май 2019г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси доц. д-р Григорий Вазов съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура по защита на дисертационен труд на тема „Управление на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество (по примера на ЗАД „Алианц България“). Тази процедура е свързана с придобиване на образователната и научна степен „доктор” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика и Докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“ на ВУЗФ - София

Автор на дисертационния труд е Орлин Ценков Пенев - докторант на самостоятелна форма на обучение към катедра „Застраховане и осигуряване“, с научен ръководител проф. д-р Радослав Габровски от катедра „Застраховане и осигуряване“ при ВУЗФ-София..

Предадените от докторанта материали по защитата включват: автобиография, дисертация, автореферат, заповед за зачисляване, заповед за отчисляване с право на

защита, справка за приносите и справка за изпълнение на минималните национални изисквания. Докторантът е приложил и 3 броя публикации.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Орлин Пенев през 1982г. придобива магистърска степен по корабни двигатели в Техническия университет – Варна. След това през 1999г. получава нова магистърска степен по финанси в Свободния университет на гр. Бургас. Като икономист той последователно специализира в: **Института по мениджмънт – Алианц** (2002г. - управление на рискови ситуации, 2004г. – стратегически контрол и планиране и 2006г. - човешки ресурси и развитие на лидерски умения) и **Swiss Re Академия** (2004г. - най-напред по управленски решения, а след това по финанси за изпълнителни директори).

Своето кариерно развитие като застраховател Орлин Пенев започва през м. Март 1989г. като служител, занимаващ се с уреждане на претенции по застрахователни полици в „Булстрад“- Българско външнозастрахователно и презастрахователно акционерно дружество - клон Бургас. След това през периода 1992-1993г. той е Управител на клон на ЗПАД „София INS” в Бургас, а от 1993-1996г. Управител на клон на ЗПАД България в Бургас. През периода 1996-1999г. той вече е Председател на Съвета на директорите и Главен изпълнителен директор на ЗАД „Туринс” – София. След това Орлин Пенев започва работа в **Алианц България** където последователно заема отговорни и престижни длъжности, които подробно са отразени в неговата автобиография. Тук той работи и в настоящия момент като: Изпълнителен директор на ЗАД „Алианц България”, Член на Надзорния съвет на ПОД Алианц България и Главен изпълнителен директор на ЗАД Енергия.

Успоредно с описаната до тук конкретна ангажираност Орлин Пенев участва в дейността на: Асоциацията на българските застрахователи като Председател на Управителния съвет (2008-2011г.), Член на Управителния съвет на Гаранционен фонд (2010 - до днес) и Председател на Управителния съвет на Националното бюро на българските автомобилни застрахователи (2012 -2019г.).

През 2018 г. Орлин Пенев, след успешно завършване на подготовката си като кандидат докторант, е зачислен на свободна докторантура със заповед №11 от 06.02.2018г. на Ректора на ВУЗФ. Всички свои задължения докторантът предсрочно изпълнява и с нова заповед на Ректора на ВУЗФ №103 от 30.05.2019г. е отчислен с право на защита. Той владее и използва английски и руски език.

Успоредно с всичко това може да бъде дадена висока положителна оценка за факта, че Орлин Пенев независимо от инженерното си базово висше образование на една сравнително ранна възраст започва практически да се занимава със застрахователна дейност за да достигне през тази година юбилейните 30 години. Към този факт може да се добави още неговото решение през последните няколко години да се ориентира и към научно изследване на проблемите, които са свързани с управлението на агрегирания застрахователен портфейл в общозастрахователното дружество.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Безспорен е фактът, че въпросите, които са свързани с управлението на агрегираните застрахователни портфейли при общозастрахователните дружества имат решаващо значение не само за техните собственици, но и за положението което те заемат на съответния застрахователен пазар. Все още тези въпроси от страна на българските изследователи не са задълбочено третирани, а в българската застрахователна практика за тях няма наложени се универсални решения. Тяхното разглеждане в този докторски труд, както от теоретична, така също и от практическа гледна точка прави изследването много актуално. В пълно съответствие с тази актуалност са и поставените цели и задачи на дисертационния труд.

4. Познаване на проблема

Налице са достатъчни основания да се поддържа твърдението, че докторантът както от теоретична, така също и от практическа гледна точка е запознат с изследваните от него проблеми. Основание за този извод дава най-напред съдържанието на глава първа от дисертационния труд, посветено на теоретико-концептуалните основи на агрегирания корпоративен застрахователен портфейл и неговото управление. Тази констатация се потвърждава и от прегледа на използваните литературни източници при подготовката на дисертационния труд. Тук става въпрос не само за познаването на проблема от българска гледна точка, но и от позициите на чуждестранната теория и практика. Обстоятелството, че Орлин Пенев в продължение на много години се занимава със застрахователна дейност също е в подкрепа на това твърдение. Всичко това му е позволило той творчески да подхожда към мненията на другите изследователи и специалисти, занимаващи се с управлението на агрегираните застрахователни портфейли.

5. Методика на изследването

Успехите на Орлин Пенев при изследването на проблемите, които са свързани с управлението на агрегирания застрахователен портфейл се дължат не само на тяхното добро познаване, но и на успешното използване на разнообразни методически и методологически подходи. Напълно приемливо е неговото твърдение, че „*Методологичната база* на изследването в настоящата разработка са портфейлната концепция (подход), диалектичният и системният подход на познанието, които разкриват възможностите за изучаване на икономическите феномени в тяхното развитие, взаимовръзка и взаимозависимост.“ (с.11)

От съдържанието на дисертационния труд може да се направи обобщаващия извод, че при това изследване са използвани всички подходящи за него конкретни методически и методологични подходи. Достатъчно е като примери да се посочат използваните от докторанта методи на индукция и дедукция, на анализ и синтез, графичните методи, математическите и статистически методи.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Съдържанието на дисертационния труд дава основание да се приеме, че то е сполучливо структурирано. В него са обособени три самостоятелни глави. В **първата глава** вниманието е насочено изцяло към теоретичните въпроси на управлението на агрегирания застрахователен портфейл. Най-широко в тази глава се третира същността на въпросния портфейл и неговите разновидности. От своя страна **втората глава** е посветена на практикоприложните проблеми на това управление. На базата на добре подбрани и сполучливо оформени фактически данни от ЗАД „Алианц България“ тук се разглеждат конкретните въпроси от управлението на агрегирания застрахователен портфейл на това самостоятелно обособено и заемащо престижно място в България застрахователно дружество. Съдържанието на **третата глава** пък е запълнено с предложените от докторанта препоръки към въпросното управление. Вниманието му в тази глава с пълно основание е насочено към препоръки, които са свързани както с рисковото базираното оптимизиране на управлението и мониторинга на застрахователния портфейл, структурните портфейлни политики, маркетинга, продажбите и

администрирането на портфейлите, така също и към множество други направления, отнасящи се до дейността на общозастрахователните дружества. Липсват всякакви основания да се поставя под съмнение достоверността на източниците на информация върху която са изградени както теоретичните, така също и практикоприложните приноси на докторанта.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Съдържащите се в дисертационния труд приноси, според докторанта, са представени в специално приложената към документацията справка. В съкратена форма става въпрос за:

- авторовата концепция за модел и алгоритъм на едно солидно теоретично и емпирично изследване, свързано с научно обосновани анализи;
- идентифицирането, дефинирането и научното обосноваване на най-важната функция на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружества - генеративната (производствената) функция;
- извеждането и аргументирането на все още недооценяваното в практиката значение на качествените характеристики и параметри на портфейла – диверсифицираност, симетричност, балансираност, генеративен потенциал и връзките между тях;
- дефинирането на генеративният потенциал на агрегирания портфейл и неговото емпирично представяне;
- прецизирането и аргументирането на ролята и значението на презастраховането за оптимизиране на диверсификацията („привнесена” и изнесена”) на агрегирания портфейл и на изискуемите капиталови индикатори на дружеството;
- предложената и аргументирана комплексна система от структурни, маркетингови, тарифни, инвестиционни и други политики и действия гарантиращи ефикасно и ефективно рисково базирано управление на агрегирания застрахователен портфейл;
- реализираната на високо управленско равнище идея за разширяване на бизнеса в областта на банково-застрахователното посредничество, т. нар. „банкашуранс” чрез сключеното през 2018 г. споразумение за партньорство между Уникредит Булбанк и ЗАД „Алианц България”.

Тези приноси действително се съдържат в дисертационния труд на докторанта Орлин Пенев. Известна част от тях имат подчертано теоретичен характер. Това примерно се отнася до авторската концепция за солидно теоретично и емпирично-аналитично изследване, дефинирането на генеративната (производствената) функция на агрегирания застрахователен портфейл и неговия генеративен потенциал и пр. Преобладаващ характер обаче имат практикоприложните приноси на докторанта. Към тях могат да бъдат отнесени изведените и добре аргументираните качествени характеристики на агрегирания застрахователен портфейл и връзките между тях и емпиричното представяне на генеративния потенциал на агрегирания застрахователен портфейл.

Всичко това показва, че докторантът Орлин Пенев има способността не само да подбира проблемите, които изследва, но и да оформя самостоятелни виждания за тяхното решаване, които аргументирано да предлага за внедряване в дейността на общозастрахователните дружества.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантът Орлин Пенев има три самостоятелни публикации във връзка с разработения от него дисертационен труд. Това са две статии и един доклад. Статиите „Управлението на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество“ и „Качествените параметри на агрегирания застрахователен портфейл“ са публикувани в електронното издание на ВУЗФ VUZF Review Volume през 2018г., а докладът на тема „Генеративен потенциал на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество“ е изнесен на Национална кръгла маса през същата година в СА „Димитър А. Ценов“ – Свищов и е включен в изданието самостоятелен сборник.

При оценяването на тези публикации може да се приеме, че те действително са свързани с дисертационния труд, тъй като представляват избрани от докторанта части от този труд. Успоредно с това тези публикации отразяват и част от научните и практикоприложните приноси на докторанта. Въпреки това може да се посочи, че той не е използвал своите възможности да предостави на изследователите и специалистите повече разработени от него проблеми, които са свързани с управлението на агрегирания застрахователен портфейл. В това направление остава надеждата, че Орлин Пенев ще положи усилия да оформи повече публикации от своя дисертационен труд, тъй като този

труд действително съдържа интересни разработки, засягащи въпросния портфейл и може да бъде полезен както на теоретиците, занимаващи се с него, така и на специалистите, ангажирани в практиката на общозастрахователните дружества.

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

От справката за изпълнението на тези изисквания се установява, че докторантът Орлин Пенев ги е изпълнил, тъй като има завършен дисертационен труд, който му носи 50 точки и три самостоятелни публикации, носещи 30 точки (3 по 10). Възможно е било тези изисквания да бъдат дори преизпълнени ако докторантът е проявил по-голяма упоритост при публикуването на определени части от дисертационния труд.

10. Лично участие на докторанта

Съдържанието на дисертационния труд дава пълно основание да се твърди, че той е разработен от Орлин Пенев. Използването на мнения от други автори е осъществено в пълно съответствие с нормативните изисквания. Липсват основания да се счита, че е допуснато плагиатство.

11. Автореферат

От съдържанието на представения автореферат може да се направи извод, че той, независимо от големия си обем, добре отразява развитите проблеми в дисертационния труд. В него са открити и приносите, които бяха посочени вече в тази рецензия.

12. Критични бележки, препоръки и въпроси

Този дисертационен труд дава основание да бъдат оформени следващите по съществени критични бележки, препоръки и въпроси:

- Възможно е било проблемите, които се третира в дисертационния труд да бъдат представени в по-съкратена форма. Тази критична бележка се отнася преди всичко до съдържанието на глава първа и глава втора.
- Възможностите за анализ биха могли да се разширят ако успоредно с табличното представяне на информацията, която е използвана за разработване на глава втора са оформени динамични статистически редове и изчислени съответни базови и верижни индекси.

- Значително по-големи биха били и възможностите за сравнителен анализ на изследвания от докторанта агрегиран застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество ако бяха вградени и данни за други общозастрахователни дружества.
- Полезно за направеното изследване на управлението на агрегирания застрахователен портфейл можеше да бъде и използването на по-нова официално публикувана информация.
- Под формата на препоръка може да се пожелае на докторанта не само да продължи работата си в избраната от него изследователска област, но и да положи необходимите усилия дисертационният му труд да бъде публикуван под формата на самостоятелна монография.
- При защитата добре ще бъде докторантът да отговори на въпроса „Възможно ли е оформените от него препоръки за управление на агрегирания застрахователен портфейл на общозастрахователното дружество да бъдат приложени и в животозастраховането?

13. Лични впечатления

Моите лични впечатления за докторанта се базират на контактите ми с него във връзка с обсъждането на дисертационния труд и запознаването със съдържанието на този труд. На тази основа с пълна убеденост мога да твърдя, че Орлин Пенев е не само добър специалист в областта на общото застраховане, но и напълно оформен изследовател на проблемите от тази област. Всичко това се дължи на упоритостта, с която той работи и на стремежа му постоянно да разширява своята теоретична и практическа подготовка.

14. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Според мен ясно открояващите се теоретични и практикоприложни приноси, съдържащи в дисертационния труд на докторанта могат да бъдат използвани не само в управлението на агрегирания застрахователен портфейл на ЗАД „Алианц България“, но и от всички други общозастрахователни дружества в България. Известна част от тези приноси могат да бъдат взети под внимание и извън пределите на България.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Уважаеми членове на научното жури,

като имам предвид, че:

- дисертационният труд на Орлин Пенев съдържа неоспорими научни и практикоприложни приноси и отговаря на всички изисквания не само на Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение, но и на условията, вградени в Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси;
- докторантът Орлин Пенев притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3.8. Икономика и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания;

с пълно убеждение давам своята **положителна оценка** за проведеното научно изследване, представено чрез рецензирания дисертационен труд и съпровождащия го автореферат. Успоредно с това **предлагам** на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Орлин Пенев в Област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика и Докторска програма на ВУЗФ „Финанси, застраховане и осигуряване“.

01.07.2019г.

Рецензент:

(проф. д.ик.н/Методи Христов)

